

Lékařská fakulta Masarykovy univerzity reaguje na rostoucí potřebu paliativní péče, studenti se v nových předmětech naučí doprovázet pacienty v závěru života

13.5.2025 - | Masarykova univerzita

Lékařská fakulta Masarykovy univerzity (LF MU) zařadila v letošním akademickém roce do výuky nový volitelný předmět: Paliativní medicína a komunikace v klinické praxi. Jeho cílem je rozvíjet u studentů komunikační dovednosti a naučit je lépe porozumět potřebám pacientů i jejich rodin v závěru života. Od nadcházejícího podzimu výuku dále rozšíří a zavede povinný předmět Paliativní medicína. Zavedení předmětu je reakcí na aktuální výzvy v Česku stále mladého oboru, ať už jde o ty demografické v podobě stárnutí populace přes nárůst počtu chronických onemocnění až po mýty, které jsou s paliativní medicínou spjaty. Výuka v oblasti paliativní péče se tak na LF MU stane srovnatelnou s výukou na evropských lékařských fakultách a pomůže k dlouhodobému posilování řad odborníků na paliativní medicínu v Česku.

„Spousta lidí má představu, že paliativa rovná se umírání. Přitom ona je naopak o životě. O životě s nemocí, ale dobrém životě. I proto je potřeba, aby s paliativní medicínou budoucí lékaři a zdravotníci přicházeli do styku už během studia,“ říká Jan Maláska z Kliniky dětské anesteziologie a resuscitace LF MU a FN Brno, jenž je zároveň spoluřešitelem projektu PALIARE-PALIMED. Pod jeho hlavičkou je nový předmět zařazen do kurikula studijního programu Všeobecné lékařství.

Jeho slova potvrzují i výsledky dva roky starého průzkumu Centra paliativní péče, v němž 82 % respondentů vyjádřilo názor, že se dnes o konci života nemluví dostatečně, a co je paliativní péče, věděl jen každý třetí dotázaný. Jedním z častých mýtů je i domněnka, že paliativní péče se týká pouze onkologických pacientů. Je sice pravda, že až 80 % dospělých pacientů v paliativní péči je onkologických, zcela opačný poměr je však u dětských pacientů. Demografická data navíc ukazují, že do roku 2040 se významně zvýší počet pacientů nad 80 let věku a oproti roku 2020 více než dvojnásobně vzroste prevalence Alzheimerovy choroby. Mezi pacienty vyžadujícími paliativní péči tak vzroste podíl pacientů geriatrických a těch s neurodegenerativními onemocněními.

„Potřeba paliativní péče je už dnes velká a bude dál růst. Úroveň péče se liší dle typu i dle regionů, ale obecně, když se srovnáme třeba s Německem nebo se Spojeným královstvím, máme co dohánět,“ poměřuje Maláska. Lékařské fakulty jsou přitom jen jednou z částí nutného systémového pokrytí paliativní péčí, na němž musí participovat stát, pojišťovny i poskytovatelé služeb. Dle Malásky však mohou mít problém přijímat koncept paliativní medicíny i sami lékaři: „Sám jsem vyrůstal v tzv. vítězné medicíně, kdy jsme byli odhodlaní vítězit za každou cenu a smrt jsme považovali za svým způsobem selhání. Lékaři mívali paternalistický přístup, kdy jsme se tvářili, že víme nejlíp, co je pro pacienta dobré. Paliativní péče však v širším kontextu představuje humanistický přístup, kdy pacienta vnímáme komplexně jako člověka s vlastním příběhem a respektujeme jeho autonomii. A je důležité to studenty učit systematicky už ve škole.“

V novém předmětu tak studenti získají znalosti a dovednosti v péči o pokročile závažně nemocné pacienty, naučí se léčit jejich nejčastější symptomy, seznámí se s psychosociálními aspekty paliativní péče, jejím etickým i právním rámcem a hlavně, zdokonalí se v komunikaci; zejména v komunikaci

závažných zpráv v klinické praxi. Zájem o výuku paliativy je už dnes mezi studenty velký. I proto, že ze své podstaty otevírá témata, k nimž se v jiných předmětech až tak často nedostanou. Příkladně i ta nejfatálnější.

„Medici by měli během studia dostat zprávu, že pacient může zemřít, protože někteří pacienti jim později skutečně umřou. Ono to zní strašně banálně, ale pokud je budeme učit, že vždy jen zvítězíme, tak pak budou smrti zaskočení a budou ji brát jako selhání. Na druhou stranu je důležité, aby medik zažil, že i život s těžkou nevléčitelnou nemocí může být dobrý. A že smrt je součástí života. Podle mě je tedy velice důležité, aby zažil a viděl, jak vypadá doprovázení v závěru života a péče o pacienta, který umírá,“ míní Malásková, podle kterého je komunikace závažných zpráv disciplína, s níž se často perou i zkušenější kolegové. „Paliativa je návod, který ukazuje, že například komunikovat závažnou zprávu není schopnost, s jakou by se člověk narodil, ale lze se to naučit. Ukazuje, že mluvit o smrti je naprosto normální a že pacienti i příbuzní na to naopak často čekají.“

O projektu PALIARE-PALIMED

Projekt PALIARE-PALIMED vytvořil a zavedl do výuky Lékařské fakulty Masarykovy univerzity volitelný předmět Paliativní medicína a komunikace v klinické praxi zaměřený na problematiku paliativní medicíny pro pregraduální studenty 4.– 5. ročníku. Jeho cílem je rozvoj komunikačních dovedností studentů, porozumění potřebám pacientů a jejich rodin v konečné fázi života a posílení schopnosti poskytovat empatickou, odborně i lidsky kvalitní péči. Projekt navazuje na know-how týmu Institutu geriatrické a paliativní péče Paliare, který vznikl z iniciativy doktora Ladislava Kabelky v oblasti organizace a poskytování vzdělávání pro odbornou i laickou veřejnost. Projekt je spolufinancován Jihomoravským krajem. I díky výběrovému předmětu Paliativní medicína a komunikace v klinické praxi se podařilo začlenit do jinak velmi nabitého kurikula lékařské fakulty nový povinný předmět Paliativní medicína, který bude vyučován od akademického roku 2025/2026.

<https://www.muni.cz/pro-media/tiskove-zpravy/lekarska-fakulta-masarykovy-univerzity-reaguje-na-rostouci-potrebu-paliativni-pece-studenti-se-v-novych-predmetech-nauci-doprovazet-pacienty-v-zaveru-zivota>